

Судовий збір! Чи є пільги зі сплати для ВПО?

Наразі перед багатьма внутрішньо переміщеними особами виникає необхідність звернення до суду щодо захисту своїх прав. Це й житлові, майнові питання, спадкування, відновлення правостановлюючих документів на майно тощо. Серед внутрішньо переміщених осіб постає питання щодо пільг зі сплати судового збору при зверненні до суду!

Реалізація права на звернення за судовим захистом вимагає від позивача або заявника виконання низки процесуальних обов'язків, серед яких і сплата судового збору.

Питання сплати судового збору при зверненні до суду регламентуються Законом України «Про судовий збір» (далі - Закон). Закон визначає коли судовий збір підлягає сплаті та які його ставки, а також передбачає випадки, коли особи звільняються від сплати судового збору в обов'язковому порядку, а коли можуть претендувати на відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати.

Платники судового збору - громадяни України, іноземці, особи без громадянства, підприємства, установи, організації, інші юридичні особи (у тому числі іноземні) та фізичні особи - підприємці, які звертаються до суду чи стосовно яких ухвалене судове рішення (стаття 2 Закону).

Законом визначені категорії справ, за які судовий збір справляється (частина 1 статті 3 Закону) та за які не справляється (частина 2 статті 3 Закону), а також розмір ставок судового збору (стаття 4 Закону).

Для зручності, розрахунок розміру судового збору можна здійснити на офіційному сайті Судової влади України, обравши відповідний суд за посиланням: <https://court.gov.ua/sudova-vlada/sudy/>.

Відповідно до ст. 5 Закону від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються:

- позивачі - у справах про стягнення заробітної плати та поновлення на роботі;
- позивачі - у справах про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також смертю фізичної особи;
- позивачі - у справах про стягнення аліментів;
- позивачі - у справах щодо спорів, пов'язаних з виплатою компенсації, поверненням майна, або у справах щодо спорів, пов'язаних з відшкодуванням його вартості громадянам, реабілітованим відповідно до [Закону України](#) "Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні";
- особи, які страждають на психічні розлади, та їх представники - у справах щодо спорів, пов'язаних з розглядом питань стосовно захисту прав і законних інтересів особи під час надання психіатричної допомоги;
- позивачі - у справах про відшкодування матеріальних збитків, завданих внаслідок вчинення кримінального правопорушення;
- громадяни, які у випадках, передбачених законодавством, звернулися із заявами до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб;
- особи з інвалідністю внаслідок Другої світової війни та сім'ї воїнів (партизанів), які загинули чи пропали безвісти, і прирівняні до них у встановленому порядку особи;

- особи з інвалідністю I та II груп, законні представники дітей з інвалідністю і недієздатних осіб з інвалідністю;

- позивачі - громадяни, віднесені до 1 та 2 категорій постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, - у справах, пов'язаних з виконанням військового обов'язку, а також під час виконання службових обов'язків;

- учасники бойових дій, постраждали учасники Революції Гідності, Герої України - у справах, пов'язаних з порушенням їхніх прав;

- фізичні особи (крім суб'єктів підприємницької діяльності) - кредитори, які звертаються з грошовими вимогами до боржника щодо виплати заборгованості із заробітної плати, зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, виплати авторської винагороди та аліментів, - після оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), а також після повідомлення про визнання боржника банкрутом;

- позивачі - за подання позовів щодо спорів, пов'язаних з наданням статусу учасника бойових дій;

- засуджені до покарання у виді довічного позбавлення волі, позбавлення волі на певний строк та до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, а також особи, взяті під варту, - у справах, пов'язаних із питаннями, які вирішуються судом під час виконання вироку відповідно до [статті 537](#) Кримінального процесуального кодексу України, у разі відсутності на їхніх особових рахунках коштів, достатніх для сплати судового збору.

- заявники - у справах за заявами про встановлення фактів, що мають юридичне значення, поданих у зв'язку із збройною агресією, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру, що призвели до вимушеного переселення з тимчасово окупованих територій України, загибелі, поранення, перебування в полоні, незаконного позбавлення волі або викрадення, втрати документів, необхідних для отримання компенсації за пошкоджені та знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, а також порушення права власності на рухоме та/або нерухоме майно;

- позивачі - у справах за позовами до держави-агресора Російської Федерації про відшкодування завданої майнової та/або моральної шкоди у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, збройною агресією, збройним конфліктом, що призвели до вимушеного переселення з тимчасово окупованих територій України, загибелі, поранення, перебування в полоні, незаконного позбавлення волі або викрадення, а також порушення права власності на рухоме та/або нерухоме майно;

- позивачі - за подання позовів щодо оскарження рішень Національної комісії з реабілітації у правовідносинах, що виникли на підставі [Закону України](#) "Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років";

Відповідно до ст. 8 Закону, враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою за її клопотанням відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі за таких умов:

- розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача - фізичної особи за попередній календарний рік; або

- позивачами є: військовослужбовці; батьки, які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю, якщо інший з батьків ухиляється від сплати аліментів; одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з

інвалідністю; члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї; особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена; або

- предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю.

Суд також може зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати на зазначених вище підставах.

Підсумовуючи можна зазначити, що **внутрішньо переміщені особи не є окремою категорією осіб, які звільняються від сплати судового збору.** Однак зазначені особи можуть бути звільнені від сплати судового збору, або їм може бути зменшений його розмір, або суд може відстрочити або розстрочити сплату судового збору у випадках передбачених статтями 5, 8 Закону.

Інформація станом на 01.07.2024